

ELŐFIZETÉSI ÁRA		FŐSZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL:
EGÉSZ ÉVRE	12.— K.	DR. BISCHITZ BÉLA	BUDAPEST, V. KER., SAS-UTCA 20. SZÁM.
FÉLEVRE	6.— K.	ÜGYVED.	TELEFON 108—00.
	NEGYED ÉVRE		HIRDETÉSEK mm. SZÁMÍTÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT.
	EGYES SZÁM		
	3.— K.		
	—60 K.		

A porosz-sziléziai kőszénbányászat 1911-ben.

Az 1911. évben 58 kőszénbánya volt, Felső-Sziléziában üzemben, melyek ö. sztermelése 366,229.969 tonnát tett ki 305,912.035 márka értékben. (1910-ben 58 üzem 34,446.094 tonnát termelt 297,215,724 M értékben.) Alsó-Sziléziában 5,646.622 tonnát tett ki a temelés összege (szemben az 1910. évi 5.532,579 tonnával.) A széntermelés tehát Felső-Sziléziában 6.3%-al, Alsó-Sziléziában pedig 2.06%-al növekedett az 1911. évben. Az eladott kőszénmennyiség 1911-ben Felső-Sziléziában 33,080.414 tonnát tett ki 1910. évi 31,252.317 tonnával szemben, Alsó-Sziléziában pedig 4,668.950 tonnát (szemben az előző évi 4,533.466 tonnával.) Ennél fogva az eladott mennyiség 135,484 tonnával vagyis kb. 3%-al volt nagyobb az előző évinél. A felső-sziléziai kőszénbányászat az 1911. évben 117.791 munkást foglalkoztatott (az 1910. évi 11.797-el szemben.) Az alsó-sziléziai 31.380 munkást (29.143 1910-ben.) A munkásszemélyzet fejenkénti teljesítménye az 1911. évben 310 tonnára emelkedett az 1910. évi 292 tonnával szemben. Az eladott szénmennyiségből eredő jövedelem Felső-Sziléziában 289,141.522 márkára rugott, vagyis tonnánként 8.781 márkára, (szemben 1910. évi 283,158.932 M-val, illetve a tonnánkénti 9.108 M-val) Alsó-Sziléziában pedig 10.17 márkát tett ki tonnánként az átlagos bevétel (szemben 1910. évi 10.47 M-val.) Felső-Sziléziában a felhalmozott szénkészlet mennyisége az előző évi 778.734 tonnáról 720.270 tonnára csökkent a jelentős évben, vagyis a csökkenés 7.5%-ot tett ki. Ha nem csekély mérvben emelkedett is az 1911. évben az előző évvel szemben a széneladás, az elhelyezés még sem felelt meg a várakozásnak és a bányák fokozott teljesítőképességének, mivel a szénüzlet az év folyamán különböző kedvezőtlen körülmény, mint első sorban a szokatlanul enyhe téli időjárás, majd a tartós nyári szárazság következtében teljesen beszünt oderai hajózás és végül az őszi szelek kivételesen abnormis waggonhiány kedvezőtlenül befolyásolták. Az enyhe időjárás következtében a jelentős évének első hónapjaiban a házi tüzelésre szolgáló szén után csekély volt a kereslet; ezen áru eladása néha teljesen szünetelt, ugyannyira, hogy a bányák több ízben kénytelenek voltak az üzemet korlátozni. Csak májusban és júniusban lett a kereslet a mezőgazdaság és ipar szükséglete következtében élénkebb. Az év közepétől

kezdve erősen szenvedett a felső-sziléziai szén-szállítás a tartós és erős szárazság következtében megszűnt oderai hajózás hiánya következtében, ami majdnem az egész éven át tartott.

Mint hogy a távolabb fekvő vidékeken a felső-sziléziai szén csupán a vizszállítás mellett tud versenyezni s mivel a vevőkre az olcsó vizifovar jelentékeny érdekekkel bír, a bányák a hajózás szünetelése következtében a szokásos nyári üzleteik egy részétől elestek. A vevők a drága vasuti fuvar következtében többnyire tartózkodtak a felső-sziléziai szén vásárlásától, abban a reményben, hogy a hajózás bizonyos idő múlva meg fog indulni. Így aztán, dacára a bányák messzemenő előzékenységének, a vevőközönségnek csupán egy kisebb része volt rábirható arra, hogy vasuti szállítmányokat rendeljen, minél fogva a bányák a nyári hónapokban eladási nehézségek, nagyobb költségek és más egyéb nehézségek behatása alatt szenvedtek.

A viziuton való fuvarozás 848.000 tonnával csökkent a jelentős évben, vagyis több mint 36.5%-kal szemben az előző évvel. Ehhez járult még, hogy a cukorgyáraknak és szeszgyáraknak a szárazság következtében, a gyenge termés következtében jelentékenyen kisebb volt a szén-szükséglete, mint más években.

Amint az őszi folyamán a viziuton való szállítás reményei mindinkább eltűnőztek, az egyébként vízi szállítással számoló fogyasztók kénytelenek voltak szükségletüket vasuton fedezni. Ez által azonban a hajózás szünetelése folytán amugy is tulterhelt vasutakon oly arányu, hónapokig tartó waggonhiány állott elő, hogy a megnövekedett kereslet nem talált teljes mérvben kielégítést.

A felső-sziléziai szénszállítási nehézségeit természetesen a westfáliai és angol konkurencia, valamint a barnaszén- és brikettiparok a lehetőséghez képest kihasználják. Míg a sziléziai szén szállítása Berlinbe 207.000 tonnával, vagyis 10.5%-kal csökkent az előző évhez képest, addig a barnaszén és brikett bevitel (főként Poroszországból és Szászországból) körülbelül 194.500 tonnával, vagyis 11%-kal megnövekedett.

A felső-sziléziai szénnek Berlin összszükségletében való részesedése — miután már előző évben 46 százalékra ment vissza — 43.2 százalékra csökkent.

Noha az angol szén fogyasztása Berlinben az előző évihez képest nem igen növekedett, a felső-sziléziai bányáknak az angol versenytől mégis

sokat kellett szenvedniök, és pedig annyival is inkább, mert az Odera alsó szakasza meg a közép-német víziutak egy része hajózható maradt és a felső-sziléziai szénbányák által az angol versenyre való tekintettel évek óta sürgetett szállítási díj-kedvezmények (eltételezve a Kelet-Perorszország felé irányuló forgalomtól) ezuttal sem engedélyeztettek. Novembertől kezdve a vagonhiány megszünt és mivel a belföldi ipar minden ága erősen foglalkoztatva lévén, állandóan nagymennyiségű szenet és kokszt fogyasztott, az üzletismét megélénkült. A nyáron szenvedett hátrányokat természetesen csak részben sikerült a bányáknak behozni, annyival is inkább, mert a házi használatra szánt szén fogyasztása az év vége felé az enyhe időjárás következtében ismét csökkent.

A vázolt nehézségek az évi átlageredményt is erősen befolyásolták s mint az a bevezetésben közölt adatokból kitűnik, a tonnánkénti bevétel 9.10 márkáról 8.89 márkára csökkent a jelentés évében.

A felsősziléziai szén főbb piacai a következők voltak: a) Kelet- és Nyugatperorszország és Pomeránia a kikötőkkel együtt, valamint Posen, Szilézia és Brandenburg összesen 15,403.222 tonnával, b) Szászország Lipce kivételével 363.548 tonnával, c) Oroszország 1,177.250 tonnával s végül d) Magyarország és Ausztria 8.315,043 tonnával. Ez utóbbi mennyiségből 732.661 tonna ment Csehországba, 1,203.203 tonna Galiciába és Bukovinába, 4,533.111 tonna a többi ausztriai tartományba, s végül 1,845.068 tonna Magyarországra.

Köszénbrikett. Az 1911. évben úgy mint a megelőző évben is, 4 brikettgyár volt Felső-Sziléziában üzemben, melyek 336.092 tonna brikettet termeltek az előző évi 331.365 tonnával szemben.

Koksz. Az 1911. évben 2,582.064 tonna kocszenet használtak fel Felső-Sziléziában kocszgyártására, szemben az 1910. évi 2,270.255 tonnával. A termelt kocsz mennyisége 1,830.444 tonna volt az 1910. évi 1,604.805 tonnával. A termelés értéke az előző évivel szemben 17.5 százalékkal emelkedett.

Az 1910. év utolsó hónapjaiban mutatkozott üzleti élénkség folyamán a jelentés évében javulás volt észrevehető a kocszpiac helyzetében. Az orosz vaspiac növekvő megszilárdulása következtében az oda irányuló kivitel kedvezően alakult, úgy, hogy a kiviteli adatok jelentősen emelkedtek. Emeltesre méltó áremelkedés az 1910. évről képest nem következett be. Meglehetősen változatlan maradt a kocsz-szén is, melyre nézve első sorban a kincstári üzemek ármeghatározásai irányadók. Időközben az 1912. év első felében a kincstári üzemek a szén árát felemelték, ami a kocszpiacra nézve az ár emelkedését megnehezítette és a kedvezőtlen helyzetben levő felső-

sziléziai vasiparban az önköltségek emelkedését vonta maga után. A kocsztelepek melléktermékeiben (mint szénsavas ammóniak stb.) kedvezően fejlődött az üzlet.

Barnaszéntermelés. Szilézia és Posen tartományokban az 1911. évben 28 barnaszéntelep állott üzemben, melyek össztermelése 1,877.967 tonnát tett ki. A rossz burgonyatermés következtében a szeszgyárak üzeme korlátoztatott, mivel kapcsolatban a szénszükségletünk is csökkent. Másfelől azonban a nyári szárazság következtében a vízterületek szénfogyasztása az elektromos áramfejlesztéshez szükséges vízmennyiség hiányában megnövekedett.

A barnaszénből készült brikettek fogyasztása ugy az ipari vállalatok, mint a magánosok részéről növekedett. Dacára magasabb árának, a jobb minőségek voltak a kelendőbbek.

Az erdélyi gáztörzések gázszolgáltató képessége.

Edvi-Ilés Aladár min. oszt. tanácsos összeállítása szerint az erdélyi medencében eddig feltárt gázkészlet a következő: leggazdagabb a kissármási régi II. sz. kut, melynek napi gázszolgáltatása 301 m. mélység mellett 800,000—1,000.000 m.³ A 225 m. mély XII. sz. kut ugyancsak Kissármáson napi 225,000 m.³ gázt ad; a kissármási 108 m. mély XIII. sz. kut 70,000 m.³, a kissármási 80 m. mély XI. sz. kut 65,000 m.³, a kissármási 68 m. mély X. sz. kut 55,000 m.³ napi gázkészlettel bír. E területen tehát legalább is 1,275.000 m.³ földgáz áll rendelkezésre, de a gázszolgáltatás esetleg másfélmillió m.³-ro is felszökik, s ha a jövőben szükségessé válnék: a X—XIII. sz. kutak még jobban is lemélyíthetők s ez esetben napi termelésük a II. sz. kotét meg farja közelíteni. A II., X. és XI. kut el van zárva, a XII. és XIII. sz. kutak elzárás előtt állanak. Kissármáson még 3 kutat furnak újabban, s a munkát biztosan sikerülni fog itt is, úgy, hogy e területen közel 2 millió m.³ metángáz fog naponta rendelkezésre állni. Kissármás vidékén 2.5 km. hosszúságban és 1.2 km. szélességben tárták föl a metángázokban bővelkedő medencét, mely Kissármástól Báznaig 80 km. hosszúságban húzódik. A kincstár 6 és a magánvállalkozók 7 furógarnitúrával dolgoznak; a fenti adatok az ezévi szeptember 4-iki állapotokat tüntetik föl. A kincstár eddig 60,000 zárkutatmánynyal fedte be a területet s kutatási illeték címén közel félmillió koronát áldoz.

A pénzügyminiszterium azonban az erdélyi medence más részein is végzett jó eredménnyel kutatásokat. Így Mezősámsendon 2 kutat furnak (XV. és XVI. sz.), az egyik most 72, a másik 36 m. mély, s

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek, tájolók, mintaszerű, precíziós kivitelben mint különlegesség gyártása.

(B/2863/702/686/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47.

Alapított 1791.

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA

Budapest, VI., Teréz-körút 15.

az eredmény eddig napi 6000 m.³ Maros-Ugrán (V. sz. kut), noha a furás mélysége 1263 m., csak 3600 m.³ gázt kaptak, de a kutból mp.-enként 1 l. (napi 86.5 m.³ jódos sósvíz folyik ki, 0.06% nátriumjodid-tartalommal; tehát e forrás gazdagabb a bajorországi wiesselei viznél, mert ennek nátriumjodid-tartalma csak 0.04%. E kut egyébként Magyarország legmélyebb furása s még nincs lezárva; itt tulajdonképpen káli-sók után kutatnak. Magyarországon két kutat fúrnak s itt is figyelmeztető gázmennyiséget találtak. Bázna régibb (XIV. sz.) kutjából 140 m. mélységnél napi 55.000 m.³ gázt kaptak; egy másik kut szerelés alatt áll. Medgyes mellett a XXII. sz. kut 100 m. mélységből napi 22.000 m.³ metángázt ad. Eszerint eddigelé összesen 16 kutat vettek munkába, melyek összes furási mélysége 2677 m., s melyek közül eddig 9-nek a termelését ismerjük közelítő pontossággal. A minimális gázmennyiség napi 1,361.600 m.³, de számíthatunk 1.6 millió m.³-re is. Ha 5000 kalóriás szennet veszünk a napul s tekintetbe vesszük, hogy a gáz tökéletesebben égethető el: 1 m.³ 8600 kalóriás metángázzal kb. 2 kg. barnaszennet vehetünk egyenlő hőértékűnek. Tehát a napi 1.6 millió m.³ metángáz 3.2 millió kg. = 32.000 t napi és 11.68 millió t (116.800 kocsi rakomány) évi barnaszennemennyiségnek felel meg. Ez közelítőleg annyi, mint 1907. évi szénbehozatali többletünk, mely 140.000 kocsi rakomány volt, s a mellett a termék bányászata semmibe sem kerül; pénzügyi nehézség csakis a tolvávezetésben jelentkezik. A gáz mindenütt nagy nyomással tör föl; minden 10 m. furólyukmélység 1 atm. nyomásnak felel meg. A kissármási 30 m. mély kut gáznyomása közel 30 atm., az 1263 m. mély marosugrai kuté pedig kb. 126 atm. Tervbe vették elsősorban a Kissármás—tordai (52 km.) és a torda—marosújvári (26 km.) vezetéket. Ha a zalatnai állami fémkohóba is elvezetnék a gázt Nagyenyed és Gyulafehérvár érintésével (96 km.), akkor összesen 174 km. hosszú csővezeték kell. E vezetékek létesítése érdekében a tárgyalások most folynak. A Tordán építendő gyárak és kincstár közösen szándékoznak lefektetni a csővezetékét s valószínű, hogy ebből ágaztatják ki a kolozsvári vezetéket is.

Hoér-Tempis Mórta dr. 2.5 milliárd KW-órára, azaz több mint 3 milliárd lóerő-óra becsüli azt az évi munkamennyiséget, melynek termelési költségeit a lőltárt gázforrások fölhasználásával lényegesen csökkenteni lehetne. Az erdélyi metángázforrások egyik legfontosabb feladata szerinte az lesz, hogy a gázforrások közelében telepített ipartelepeknek, de a nagyobb távolságokban lévő városoknak és régibb ipartelepeknek az eddiginél olcsóbb áron szolgáltatásuk az elektromos és mechanikai munkát. A legigazságosabb, leghathatósabb és nem korlátolt időre szolgáló szubvenció, melyet az iparosoknak juttathatunk: az olcsó mechanikai munka, melyben az az iparos csak a végzett hasznos munka arányában

részesül, melytel tehát visszaadni nem lehet. Hoér-Tempis dr. amellet szóval föl, hogy a földgáz értékesítésének problémájával párhuzamosan és szerves összefüggésben az erdélyi vizierők fölhasználásának kérdése is rendszeres tanulmány tárgyává tétessék. Hazánk kb. 1 millió lóerő teljesítő képességű gépi berendezéseiből, a vizikereket is beleszámítva, csak 100.000 lóerőt szolgáltatnak vizierők; villamos műveinkben pedig alig 30.000 lóerővel szerepelnek. Ezzel szemben a szénben és metángázban gazdag északamerikai Egyesült Államok villamos művekbe 1902—1907-ben kerekén 2 milliárd koronát ruháztak be, s ez idő alatt majdnem másfélmillió lóerő teljesítő képességű vizimotort állítottak föl; Olaszország 1898—1911-ig 550.000 lóerőnyi, Franciaország kerekén 700.000 lóerőnyi vizierőt használt ki, a kis Svájcban pedig jelenleg kerekén 300.000 lóerőnyi vizierő hajtotta munkatermelő berendezés szolgálja az ipar érdekeit.

Itt említjük föl, hogy dr. Böckh újabban a Muraközön és a stájer határon talált hasonló petróleumforrásokat és a mezőségihez hasonló gázterületeket. A pénzügyminiszter a jövő évben kiterjeszti a gázkutatást az Alföldre, Horvátországra és a nyugati határszélékre is.

Kéntartalmu antimon és arzénércek feldolgozása.

Az új eljárás tárgya antimonnak és arzénnek a megfelelő kénércekből való termelésére és az érközetben esetleg tartalmazott nemes fémeknek az eljárás közbeeső szakaszában való kiválasztására; az eljárás annyiban körfolyamatban megy végbe, amennyiben egyes kiindulási anyagokat regenerálunk és ugyanazon érközetek, illetőleg a termelendő fém-ből kevesebbet tartalmazó érközetek torábbi érkeménységének földolgozására újból használunk föl.

Antimon-, valamint arzénércek földolgozásánál a munkafolyamat hasonló, kivéve, hogy arzén termelésénél a műveletek kisebb hőmérsékletnél mennek végbe és közbeeső termékek gyanánt a megfelelő arzénvegyületeket kapjuk. Nemes fémeket tartalmazó ércék földolgozása esetén az eljárás annyiban változik, amennyiben az első olvasztási művelet után az illető nemes fémnek a furdóból való kiválasztása következik, mire a földolgozás változatlanul folyik tovább.

Az új eljárás abban áll, hogy az illető kéntartalmu ércet mindenekelőtt nátriumszulfáttal, vas-szulfáddal (pl. pyrittel vagy más vasércel) és szénnel, esetleg kevés szóda hezszáadásával mellet megolvasztjuk és pedig nem a tiszta szulfosó termelésére (amint ezt pl. Mak-Ártur szulfát és szén alkalmazása mellett az olvasztási műveletnél ajánlják),

Festékek és lakkok

megbízható, szolid és olcsó beszerzési forrás

KRAYER E. és TÁRSA BUDAPEST

festék-, kence-
és lakkgyára ::

= Főraktár és iroda: =

V., Váci ut. 34.

„Krayér festékudvar“

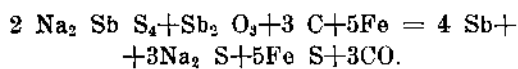
Cs. és kir. udvari szállító. Ő cs. és kir. Fensége, József főherceg udv. szállítója. A m. királyi államvasutak, állami, gép- és vasgyárak, az összes waggongyárak, Budapest főváros szállító.

(B/2139/746/52/11)

hanem oly arányban, hogy a szulfosó (pl. Na_2S , Sb_2S_3) mellett oxydot is (pl. Sb_2O_3) kapjunk. Emellett a többi kőzet a salakba megy át, melyben a vas szilikát alakjában ($2\text{FeO} \cdot \text{SiO}_2$) van jelen. A szóda esetleges hozzáadásának célja csak a vasszilikát olvadási hőfokának csökkentése. Az olvasztási műveletet tégelyekben végezhetjük, nagy üzemben azonban előnyösen lángkemencében eszközöljük.

Amint már említettük, az olvasztási műveletet nem a tiszta szulfosó termelésére rendezzük be, hanem az antimont, illetőleg az arzént körülbelül felerészben szulfosó, másik felerészben pedig oxyd alakjában választjuk ki. A tovább földolgozást nem nedves eljárással, hanem a termelendő fém említett, még nagy hőfoku vegyületeinek valamely redukáló szerrel való olvasztása útján foganatosítjuk. Kiemeljük továbbá, hogy vasszulfidnak (pyritnek vagy effélének) a fűrődőbe való adagolása eddig ismeretlen intézkedést képez, melynek azon gyakorlatilag fontos hatása van, hogy a kőzet higfolyó, főleg vasszilikátokból álló salakot képez.

A nagyobb fajsúlyú fémvegyületek a tégely vagy kemence fenekén gyűlnek össze és ezeket a salak eltávolítása után redukáló szerrel gyánánt alkalmazott fémes vassal és szénrel olvasztjuk össze és pedig a következő egyenlet szerint:

Az ezáltal kapott fémes antimont „antimonium regulus“-ra dolgozzuk föl. A salak vasszulfidból és kénnátriumból áll. Ezen salaknak további ércmenyiségek földolgozása céljából való fölhasználására belőle a Na_2S -et eltávolítjuk és pedig vízzel való kilugozás által, a visszamaradó FeS -et pedig ismét az első olvasztási műveletnél, tehát a szulfosó és az oxyd előállítására használjuk.

A kilugozott vizes kénnátrium előnyösen kisebb antimonttartalmu ércnek földolgozására használható és pedig emellett az érc egész kénantimón-tartalmának oly szulfosóvá való cserebomlása mellett, melyet azután alkalmas sav segítségével kénantimón és a megfelelő nátriumsó képezése mellett bontunk fel. Erre előnyösen kénsavat használunk, mert ez esetben nátriumsulfátot kapunk, mely az első olvasztási műveletnél használható fel. Kénnátriumoldatokat alkalmaztak ugyan már korábban is kénantimón-ércnek, sőt aranytartalmuak feloldozására, a jelen találmány tárgyát képező eljárásnál azonban új azon tény, hogy a kénnátriumot melléktermék gyanánt kapjuk és kisebb antimón-, illetőleg arzéntartalmu ugyanilyen ércnek földolgozására használjuk. Az első olvasztási művelet sajátos kiképzése következtében tehát körfolyamat keletkezik, melynél a kiindu-

lási anyagok (vasszulfid, nátriumsulfát) egy részét visszanyerés céljából nagyon egyszerű módon ugyanazon olvasztási műveletnél regeneráljuk, melléktermék gyanánt pedig kénnátriumot kapunk és a további üzemenél előnyösen használunk fel.

Ha a földolgozandó érc nemes fémet (aranyat, ezüstöt) tartalmaz, ezt az első olvasztási művelet után ezen művelettel közvetlen kapcsolatban választjuk ki és pedig jelen találmány szerint a szulfosóból, oxydból és salakból álló egész fűrődőnek fémes antimónnal, illetőleg arzennal való kezelése által, mely anyagot előnyösen kisebb darabokban adagoljuk a fűrődőbe. Emellett a vasszulfid adagolásának a kezdeti olvasztási műveletnél fontos szerepe van, mert a nemes fém nemcsak az antimón-vegyületekben van jelen, hanem a kőzetben is és pedig ez utóbbiban (különösen kvarctartalmu érczeteknél) sokkal nagyobb mennyiségben. Ezen kőzetből, mely vasszulfid- és esetleg szódatartalma folytán nagyon jó salakot képez, a nemes fémet az antimón, illetőleg az arzén lefelé huzza, kicsápjja, mert a fűrődő egyes alkatrészei fajsúlyuk szerint helyezkednek el. Az antimón, illetőleg az arzén adagolását addig folytatjuk, vagy ismételjük, míg a nemes fém, pl. arany bennük koncentrálva nincsen, a fűrődő többi részét pedig a már leírt továbbföldolgozás (redukciós olvasztás) alá vetjük; a nemes fémet valamely ismert eljárás útján választjuk el az antimontól.

Ha a szegényebb kénantimón-ércnek vagy arzén-ércnek, melyek földolgozására a melléktermék gyanánt kapott kénnátriumoldatot használjuk, nemes fémet tartalmaznak, azt, amely az illető fém szulfosójának a leírt módon való képezése után a közetbe tapadt, a kőzetből tetszőlegesen ismert eljárás, pl. arany esetében a nedves ciankálium eljárás szerint vonjuk ki.

✂ HAZAI HIREK. ✂

Kitüntetés. Őfelsége Kocsos Adolfnak, a Kachelmann Károly és Fia viihnyi gépgyára nyugalmazott művezetőjének, ki egyfolytában, ugyanazon az egy helyen, 48 évig kitaró szorgalommal s példás becsületességgel működött, érdemei elismerésül az ezüst érdemkeresztet adományozta. Az érdemkeresztet szép ünnepség keretében, a járás főszolgabírája a múlt vasárnap adta át a kitüntetett művezetőnek.

Házasság. Kahle Frigyes kapnikbányai m. kir. bányamérnök a múlt szombaton vezette oltárhoz Kurovszky Juliskát, Kurovszky Zsigmondnak, a zaltnai főbányahivatal főnökének a leányát.

Panasz a vaskartel ellen. A debreceni kereskedelmi és iparkamara most megjelent évi jelentésében újabb panasz hangzik el a vaskartel ellen. A Magyar Szabadalmazott Patkógyár r.-t. debreceni

MŰSZAKI ÉS GÉPIPARI RÉSZVÉNYTÁRS. Budapest, V., Alkotmány-utca 25.

∴ Szivattyúk minden célra. Tüzoltó fecskendők. ∴

Műszaki cikkek: gummi- és asbest-árúk minden célra.

Kenőolajok, tisztítógyapot, géprizik. Robbanámentes acetylen bányalámpák.

Telefon 153-11.
168-00.

(B/3146/731/52)

MOTOROK.

cég üzletmenetét — a jelentés szerint — hátrányosan befolyásolta a vas árának emelkedése, de különösen az ár ingadozása, mely onnan ered, hogy a vaskartel a szállítás napján érvényes árak mellett szállít. A termelés folytonosságát gátolja a vaskartel hosszadalmas szállítása.

Allamvizsgálatok a főiskolán. A selmecbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskolán folyó évi október hó 12-én, 14-én és a rákövetkező napokon lesznek az őszi államvizsgálatok. A vizsgálatra 21 bányász, vas- és fémkohász jelentkezett. A vizsgálatok elnöke Fodor László dr. rektor; miniszteri biztos Kissármási Mály Sándor miniszteri tanácsos, vizsgálóbiztosok: Aliender Henrik főbányatanácsos, a diósgyőri vasgyár főnöke, Kurovsky Zsigmond bányatanácsos, a zalatnai főbányahivatal főnöke és Münnich Kálmán m. kir. udvari tanácsos, országgyűlési képviselő.

Uj eljárás szuperfoszfát gyártására. Az eljárás tárgya javított eljárás szuperfoszfátok gyártására, melynek termékei az eddigi eljárások termékeinél ugy fizikai, mint kémiai szempontból jobbak, a mennyiben rendkívül könnyen apríthatók és száríthatók, és mindenekelőtt azon fontos sajátsággal bírnak, hogy oldható foszforsavtartalmuk nem megy vissza.

Az eljárás abban áll, hogy a szuperfoszfátok gyártásánál eddig használatos kénsav helyett oly kénsavat használunk, mely néhány százaléki salétromsavat tartalmaz. Ezen salétromsavtartalom a hárombázisú ásványi foszfát gyorsabb és tökéletesebb főtárását vonja maga után úgy, hogy ilyen salétromsavtartalmu kénsav használatakor olyan terméket nyerünk, mely fizikai és kémiai tekintetben a csontliszt-szuperfoszfáthoz hasonlít.

A jelen eljárás értelmében a főtároló savhoz elegyítendő salétromsav a főtárolandó foszfátok mennyisége szerint az alkalmazott kénsav 1—5 százaléka és több lehet. Jó eredmények értek el olyan savval, mely 52—53 fokon kénsavból és 3—4 százaléka 41—42 fokon salétromsavból állt, mimellett az alkalmazott sav összmennyisége kb. 10 százalékkal csökkenthető.

Hogy miként hat a salétromsav kénsav mellett és minő módon változik a vegyefolyamat, az még nyílt kérdés, de föltételezhető, hogy a salétromsav a hárombázisú foszfátot először egybázisú foszfáttá bontja, míg a kénsav vizont a keletkezett kalciumnitrátot a salétromsav újból fölszabadítása mellett bontja. A monofoszfáttól a kénsav által egyidejűleg felszabadított foszforsav maga is hat további hárombázisú foszfátra monofoszfát képezése közben úgy, hogy a végtermék lényegileg csak monofoszfáttól és gipszből fog állani szabad foszforsav nélkül. A foszforsav vízoldhatóságának visszamenete ki van a termékben zárva, mert a sesquioxido, melyek a szabad foszforsavval kapcsolatban okozzák a visszamenést, kénsavhoz vannak kötve, másrészt pedig szabad foszforsav nincs jelen. A keletkező és a trágyaértékét fokozó kalciumnitrát, mint hygroszkopos só valószínűleg azért nem érzeteti hatását, mert a fellépő vizet a keletkező gipsz leköti.

A főtárolásnak salétromsav jelenlétében való gyors és hatékony lefolyása lehetővé teszi durvább foszfátok alkalmazását, miáltal a termék minőségének csökkentése nélkül őrlési költséget takarítunk meg.

Ajánlották már a szuperfoszfátgyártáshoz a foszfátok bontására a nitrálohulladéksav alkalmazását, de ez nem volt gyakorlatilag eszközölhető, mert a nitrálosavakkal termelt foszfátok nitrogénoxidokat és egyéb nitroszarmazékokat tartalmazván, növénymérgek gyanánt hatnak. A hulladéksavval termelt szuperfoszfátok emellett nem is bírnak a könnyű apríthatóság és száríthatóság előbb hangsúlyozott előnyeivel. Ezen előnyök csak akkor lépnek föl, ha technikailag tiszta salétromsavat elegyítünk a szokásos szuperfoszfátkénsavhoz. Különösen fontos, hogy lényegileg csak a foszfátok bázis tartalmának elméletileg megfelelő összsavmennyiség alkalmaztassék úgy, hogy a keletkező szuperfoszfátok gyakorlatilag savmentesek legyenek.

A homoródvölgyi vasut. A homoródvölgyi vasut céljaira az érdekelt községek a következő összegeket szavazták meg: Mirkvasár 50.000, Köhalmom 160.000, Almás 100.000, Karácsonyfalva 50.000, Zsombor 80.000, Oklánd 80.000, Lővéke 50.000 koronát; maga a vármegye pedig 80.000 koronát. A vonal közigazgatási bejárása előreláthatólag október közepén lesz.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Az osztrák vasfogyasztás. Az osztrák vasművek augusztus havi kimutatása a fogyasztás további és igen lényeges emelkedését mutatja. Nevezetesen a rud- és alapvasak elhelyezése 87.328 métermétszával, a durva lemez 8587 mm.-val és a sínek 47.060 mm.-val növekedett. Ezzel szemben figyelemreméltó tünet, hogy a tartóvasak elhelyezése a múlt év hasonló időszakához képest 13.258 mm.-val csökkent, ami kétségtelenül az építőipar beállott pangásával függ össze. Megjegyezzük különben, hogy f. évben augusztus végéig 1.2 millió mm.-val nagyobb volt az elhelyezés, ami az előző év hasonló időszakával szemben több mint 25 százalékos növekedést jelent.

Az alpesi bányarészcsvénytársaság főlvi üzleteredményéről — mint Bécsből jelentik — a pénteken tartott közgyűlésen számoltak be. A jelentés örömmel említi, hogy az első félévben 3.2 millió koronánál több nyereséget mutathat fel a társaság. Az utóbbi hónapok eseményeiből következőleg a második félév mérlege még kedvezőbb lesz. A nyereségtöbblet az idén 1,750.000 korona.

Bányászükségleti cikkek bevitele Délafrikába. A délafrikai Unió aranybányászatának nagy fejlődése és terjedelme folytán, bányászükségleti cikkekben évenként rengeteg nagy összeget költenek el. Az 1911-ik évre nézve hivatalos adatok egyelőre nem állanak rendelkezésre, de az 1910-ben fogyaszt-

SZIVATTYUKAT és

MÉRLEGEKET

gyárt mint különlegességet és legnagyobb raktárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban

GARVENSWERKE

WIEN, II., HANDELSQUAI 130.

(B/96/714/4)

ARJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

tott aranybányászati szükségleti cikkek értéke 11,886.931 = vagyis 285,286.344 korona volt. Ezen összegben mindenestre befoglaltatnak a benszülöttek által kőszénért és élelmiszerekért kiadott összegek, de azért még mindig igen nagy az a maradványösszeg, amely az alább feltüntetett mindennapi szükségleti cikkekre fordítanak és kétségen kívül áll, hogy ezen cikkekkel Magyarország is képes volna ide löbbjélt szállítani. Az itteni bányacsoportok rendszerint pályázatok útján szokták beszerezni bányaszükségleti cikkeiket.

A naftatermelés csökkenése. A Kaukázus naftatermelése aggasztóan csökken, mert 1909. első felében még 234 millió pud naftát termeltek a források, míg az idei fél üzemév már csak 204 millió pudot adott. A naftaárak ennek következtében jelentősen emelkedtek, úgy hogy sok gyár Oroszországban üzemét kőszénhasználatra akarja átalakítani.

A világ pirittermelése. A kénsvipar legfontosabb nyersanyagából, a vaspiritből az egyes országok a következő mennyiséget szállítottak: Spanyolország 710.000, Portugália 400.000, Norvégia 350.000, Franciaország 270.000, Németország 220.000, az Egyesült Államok 21.000, Olaszország 150.000, Magyarország 100.000, Oroszország 50.000, Kanada 50.000, Japán 30.000, a többi államok 60.000 tonnát. A spanyol és portugál telepek, amelyek az összes mennyiség 40%-át szállítják, tulajdonképpen még sokkal nagyobb jelentőséggel bírnak, mert a fentebbi számokhoz még a réztartalmu ércek számadatai is hozzájárulnak. 1910-ben a spanyol Huelwa tartomány egyedül 3,370.000 tonna piritet szállított, amiből 414.000 tonna több mint 3%, 2,246.000 tonna 1-3% és 710.000 tonna vaspirit 10%-nál kevesebb rézet tartalmazott. Az amerikai piritfogyasztás 1910-ben meghaladta az 1,000.000 tonnát és ebből Spanyolország 730.000 tonnát látott el. Franciaország 1911-ben 320.000 tonnányi behozatal mellett 500.000 tonna piritet használt fel, míg Németország 1900-ban 458.000 tonna piritet dolgozott fel és abból 333.000 tonnát Spanyolországból hozott be, piritbehozatala 1911-ben 862.000 tonnára emelkedett és abban Spanyolország 758.000, Portugália 29.000 tonnával szerepel. Anglia importja 1910-ben 810.000 tonnát tett ki.

A felsősziléziai kőszénpiac. A felsősziléziai kőszénpiac helyzete július havában is kedvező volt és minden jel arra mutat, hogy a viszonyok továbbra is kedvezők maradnak. Mindenütt el voltak készülve, hogy a forgalom a lefolyt hónapban meg fog csapni, azonban a vízi úton való szállításhoz mutató jobb viszonyok, továbbá a vasiparban beállott kedvező konjunktúra, az ellenkezőjét bizonyították.

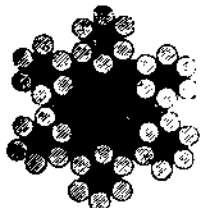
A darabos-, kocka- és diószén, valamint a többi kőszénfajtákban is, az egész hónapban át, oly nagy volt a kereslet, hogy bányák képtelenek voltak a kívánásoknak teljesen megfelelni. A felsősziléziai kőszén-szindikátus folyó évi július hó 1-én Kattowitzban tartott értekezletén elhatározta, hogy az eddigi engedélyszabadságot az év harmadik negyedére is kiterjeszti, amely szerint a rákományok 15%-al nagyobbak lehetnek, mint az előző évben. Tekintettel arra, hogy a szindikátus egyes tagjai az összes kőszénfajtákban való készletek összegyűjtését sürgős szükségnek jelezték, hogy az ősszel összetörlődő megrendeléseknek eleget tehesse, továbbá az a körülmény, hogy a bányáknak nem volt meg a lehetősége készleteket gyűjteni, a kőszénpiac az év negyedik negyedében rendkívüli feszültséggel és az áraknak további emelkedésével kell majd számolni. Jóllehet a kereskedők és a fogyasztók arra való tekintettel, hogy az őszi felé mutatózó waggonhiánytól tartanak, már most eszközöltek megrendeléseket, azonban még mindig oly jelentékeny szállítási hátralekók állanak fenn, hogy a bányák azok effektuálásával szeptember végéig el lesznek foglalva. A bányák egyébként munkáshiány folytán nincsenek abban a helyzetben, hogy teljes versenyképességüket kihasználhassák.

Oly nagy szállítások, mint amilyenek a lefolyt hónapban voltak, ebben a nyári hónapban még soha nem történtek. Július hó első felében 105.770 tonna szenet szállítottak el a múlt év ugyanezen időszakának 95.745 tonnájával szemben és a hónap második felében 109.825 tonna volt az elszállított mennyiség az 1911. év ugyanezen időszakának 93.354 tonnájával szemben. Megjegyzendő, hogy a vízi utak viszonyai

Szlojikai sósvíz

CZUKORBETEGSÉG ELLEN
speciális gyógyital.
KÖHÖGÉST, REKEDSÉGET, IDULT GYOMOR ÉS
HUGYSZERTI BAJOKAT
GYÖKERESEN GYÓGYÍT.

Megrendelhető a »Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kiviteli R.-T.«-nál Budapest. Telefon 162-84

Felten és Guillaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vízafogó 1460. szám.

**Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek.
Sodronykötelek.**

Elektrolytikus vörösrézvezetékek, okonítvezetékek, szerelvénnyek stb.

(B/2095/6-69/24.)

az idén mindenesetre kedvezőbbek voltak, mint az előző esztendőben. A vasutak által a saját szükség-, letre érkezett ipari szén mennyiségeken kívül lerakodásra került januárban 2,609.500, februárban 2,620.440 márciusban 2,907.530, áprilisban 2,580.850, májusban 2,427.620, júniusban 2,386.940 és júliusban 2,804.130 tonna. A Berlinből és a közép-német területekről való megrendelések eddigi terjedelmüket fenntartották. A Monarchiába való kivitel rendkívüli élénk volt. A terméskilátások, valamint számos iparágak jó üzletmenete után itélve az őszi forgalom jelentékenynek ígérkezik és a vasutak törekszenek mindenféle intézkedésekkel oda hatni, hogy a bekövetkező nehézségekkel megküzdhessenek. A pirszén fogyasztása szintén élénk volt és ezekben sem volt lehetséges a fogyasztókat teljesen kielégíteni. A korlátozott mennyiségű készletek a belföldi vállalatok nagy szükségletét csak alig voltak képesek fedezni.

Az árjegyzések a lefolyt hónapban ab bányá, minőség szerint, tonnánként a következők voltak: darabos- és kockaszén 13—13.50, I. diószén 12.60—13.60, II. diószén 11.80—12.30, ipari szén 11.70—12.40, légszesz- és kokszzsén 12.80—14 mátká.

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

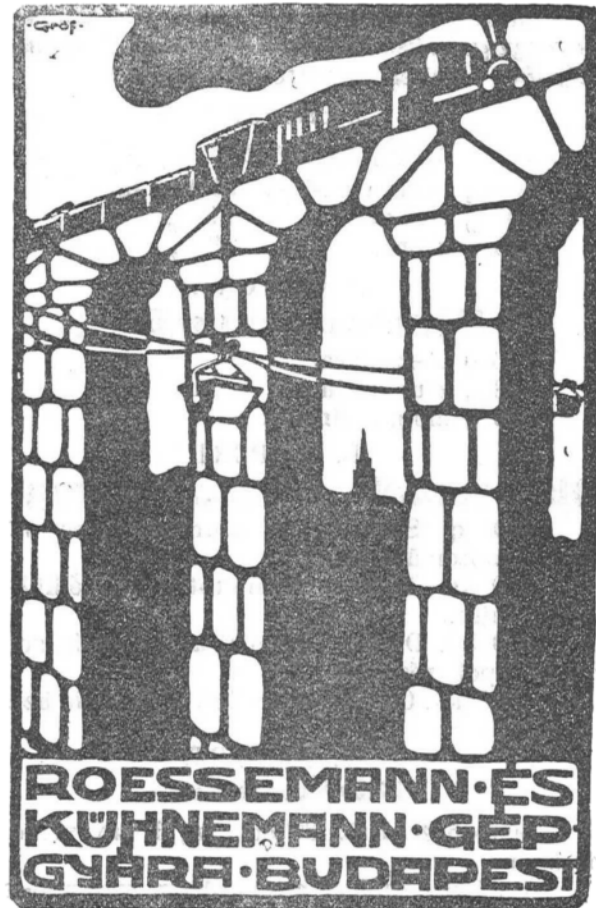
Der Absatz der österreichischen Eisenwerke im Monat August. Nach dem zur Ausgabe gelangten Ausweis der österreichischen Eisenwerke pro August 1912 beziffert sich der Absatz in den nachgenannten Fabrikaten, soweit dieselben einer quotenmässigen Verteilung auf die einzelnen Werke unterliegen, bei

	Meterzentner	
Stab- und Fassoneisen	447.480	(+ 87.328)
Trägern	162.844	(- 13.258)
Grobblechen	53.129	(+ 8.587)
Schienen	69.527	(+ 47.060)
Seit Jahresbeginn betrug der Eisenabsatz bei		
Stab- und Fassoneisen	3.411.576	(+ 751.985)
Trägern	1.269.645	(+ 223.846)

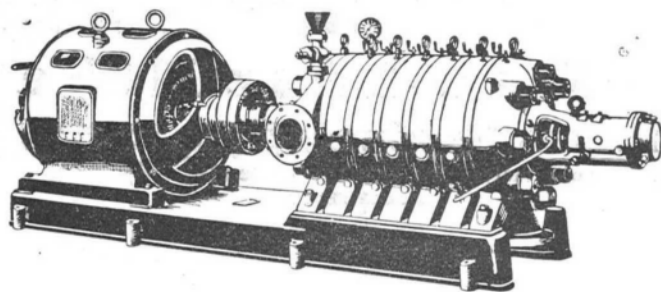
Grobblechen
Schienen

464.072 (+ 169.200)
613.534 (+ 44.904)

Die in Klammern angegebenen Ziffern zeigen die Abweichungen — in diesem Falle durchgehends mit einem Plus — von den Resultaten der gleichen Perioden des vorangehenden Jahres.

691/502/52

Centrifugális és körforgó SZIVATTYÚK, FÚVÓK, GÁZSZIVÓK,

Turbinaszivattyúk és turbokompresszorok.

C. H. Jaeger & Co., Leipzig-Plagwitz.

Vezérképviseelő a magyar korona országában:

VECSEY JENŐ okl. gépészmérnök,
Budapest, V., Lipót-körút 21. Telefon 105—84.

„Titanit“

A „Titanit“ robbantóereje és repesztő-képessége versenyez az összes eddig ismert brizáns robbantóanyagokkal.

A „Titanit“ használata teljesen veszélytelen.

A „Titanit“ minden vonattal, minden állomásra szállítható.

„TITANIT“ magyar biztonsági robbantóanyag részvénytársaság

Budapest, V., Mérleg-utca 3. szám. — Távirati cím: Titarob, Budapest Telefon 45—31

(B/436/766/52.)

a jelenkor legtökéletesebb robbantószere. Egyesíti magában az eddig ismert robbantószerek minden előnyét, azok minden hátránya nélkül. A „Titanit“ előállítás, szállítása és raktározása teljesen veszélytelen.

A „Titanit“ raktározását és használatát hatósági előírások és beavatkozások nem korlátozzák.

A „Titanit“ előnyeit igazoló kísérleteket kívánatra költségünkön végeztetjük.

A „Titanit“ ára olcsóbb, mint bármely más robbantóanyagé.

680. szám.

Árlejtési hirdetmény.

Alulirott m. kir. főbányahivatal kezelete alatt álló sófűző- és bányauzem 1913. évi termény- és anyagszükséglet-szállításának biztosítása céljából árlejtés hirdettetik.

I. CSOPORT.

Gabonaneműek:

200 q	buzára hl.-ként	75 kg.	sullyal,
400	rozsra	71	
175	zabrá	43	„

II. CSOPORT.

Takarmányműek:

240 q	ló-szénára,
48	zsup-szalmára,
30	alom-szalmára.

III. CSOPORT.

Olajneműek és kenő-anyagok:

180 q Schodniczai szűrött nyers kőolaj (Diesel-motor-üzemhez).

600 kg. kétszer finomított, füstnélkül égő repce-olajra.

800 kg. Dynamo-gépolajra (gyorsjárásu dynamo-gépek részére).

1600 kg. C00 jegyű eredeti Nobel-féle henger-olajra.

IV. CSOPORT.

Fűrész-árak:

600 db 4 m. h., 30 cm. sz., 3 cm. v. fenyő-deszkára.

1000 db 4 m. h., 6 cm. sz., 3 cm. v. fenyő-lécre.

300 db 4 m. h., 30 cm. sz., 3 cm. v. fenyő-félpadlóra.

V. CSOPORT.

Építési anyagok:

80 prisma (à 2 m³) törött trachyt-kavicsra.

150 szekér (fuvar) metált suma patak-kavics (utak és járdák porondozáshoz).

Ezen termények és anyagok a szükséghez képest 1913. évi január, április, július és október hó elején, a kavics kivételével, mely 1913. évi június hó végéig a sóvári m. kir. főbányahivatali szertárba szállítandó leszen, a zárt írásbeli, magyar nyelven szerkesztett és 1 koronás bélyeggel ellátott, csoportonként külön-külön tett ajánlatok, melyekben az ajánlott egységárak számok- és betűkkel pontosan kiirandók és ajánlat-összegnek megfelelő, valamely állampénztárnál előzőleg tett 5% bánatpénzről szóló hivatalos nyugtáinak csatolása mellett

folyó évi október hó 17-én d. e. 10 óráig

alulirott m. kir. főbányahivatalnál benyújtandók.

Ajánlattevő köteles ajánlatában a szállítandó cikkek származási, illetve gyártási telepét is megjelölni és kijelenteni, hogy a szállítási feltételeket, melyek az alulirott m. kir. főbányahivatalnál a hivatalos órák alatt bármikor betekintheők, ismeri és azoknak magát feltétlenül aláveti.

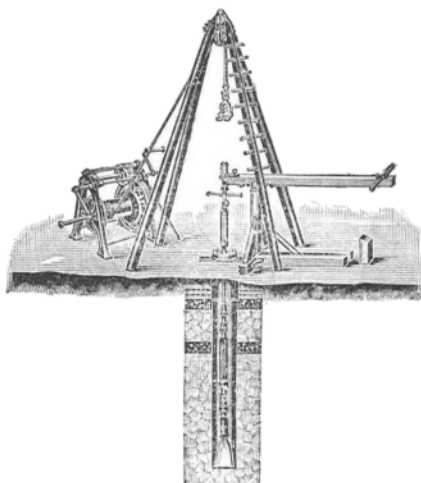
Végül az alulirott m. kir. főbányahivatal fenntartja magának azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül, tekintet nélkül az ajánlott árakra, szabadon választhat és a szállítást a legmegbízhatóbb ajánlattevőnek odaitélhesse.

Soóvárt, 1912. évi szeptember hó 25-én.

**M. kir. főbányahivatal
Soóvár.**

MÉLYFURÓ-SZERSZÁMOK és GÉPEK valamint teljes furó-készülékek

és berendezések viz, só, érc, olaj, kali
szén stb. felkutatására és
feltárására bármily mélységből és talajból kézi-, gép- és gőz-
üzemmel.

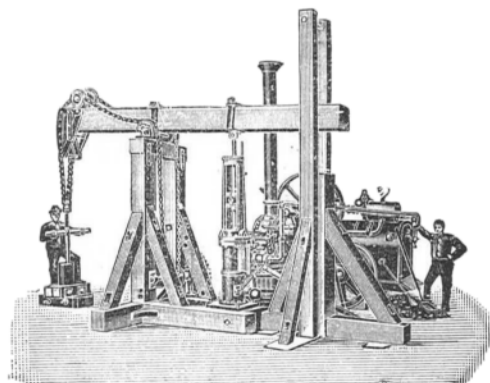
Kutakhoz
és kutfurásokhoz

minden cikk

Furócsövek,
szivattyúk és szelepek

nagy raktára.

Erdeklődőknek a 117. számú
katalogusunkat küldjük.

Tiefbohr-Maschinen- und Werkzeuge-Fabrik Nürnberg

Heinrich Mayer & Co.

NÜRNBERG-DOOS.

(191756/52/II)